1. Η ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ ΩΣ ΑΝΕΞΕΡΕΥΝΗΤΟ ΠΕΔΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ

Μέσο: . . . . . ΤΑ ΝΕΑ
Ημ. Έκδοσης: . . .16/07/2021 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .16/07/2021
Σελίδα: 39

Innews AE - Αποδελτίωση Τύπου - http://www.innews.gr

Η κοινωνία των πολιτών

Η Μεσόγειος ως ανεξερεύνητο πεδίο συνεργασίας

ΤΩΝ **ΚΛΕΟΠΑΤΡΑΣ ΚΙΤΤΗ** ΚΑΙ **ΙΩΑΝΝΗ Ν. ΓΡΗΓΟΡΙΑΔΗ**

Η λεκάνη της Μεσογείου υπήρξε κοιτίδα αυτοκρατοριών, πολιτισμών και θρησκειών, η σημασία της οποίας αποτυπώθηκε ανάγλυφα στο κλασικό έργο του Φερνάν Μπροντέλ. Πόλεμοι και επιδημίες, πολιτικές και θρησκευτικές διαιρέσεις δεν σταματούσαν την κυκλοφορία προϊόντων και ιδεών από τη μια άκρη της Μεσογείου στην άλλη και μεταξύ διαφορετικών πολιτισμών, οι οποίοι αλληλοεπηρεάζονταν με αμοιβαίο όφελος. Αποτελεί τραγική ειρωνεία για μια περιοχή με τόσο σημαίνουσα θέση στην παγκόσμια οικονομική και πολιτική ιστορία η διαπίστωση ότι οι οικονομικοί δεσμοί μεταξύ των χωρών της Μεσογείου είναι ουσιαστικώς ανύπαρκτοι. Σε σύγκριση με άλλες αντίστοιχες περιοχές του πλανήτη, ο όγκος των εμπορικών συναλλαγών, της δικτύωσης αλλά και της επενδυτικής δραστηριότητας παραμένει σε πολύ χαμηλά επίπεδα.

Η ανακάλυψη σημαντικών κοιτασμάτων φυσικού αερίου στις αποκλειστικές οικονομικές ζώνες (ΑΟΖ) του Ισραήλ, της Κύπρου και της Αιγύπτου ανέδειξε το ενδεχόμενο να μετατραπεί το φυσικό αέριο σε καταλύτη για την περιφερειακή οικονομική συνεργασία αλλά και να αναδειχθεί η Ανατολική Μεσόγειος σε κρίσιμο για την Ευρωπαϊκή Ενωση καθώς και την παγκόσμια αγορά προμηθευτή φυσικού αερίου. Ενώ το φυσικό αέριο σαφώς θα συμβάλει στη βελτίωση των δημόσιων οικονομικών των κρατών στα οποία ανήκουν τα κοιτάσματα, η ευκαιρία να μετατραπεί η Ανατολική Μεσόγειος σε μείζονα εξαγωγέα υδρογονανθράκων προς την ευρωπαϊκή αγορά φαίνεται ότι έχει παρέλθει. Παρά την ανάπτυξη σημαντικών περιφερειακών συνεργασιών μεταξύ Ελλάδας, Κύπρου, Αιγύπτου και Ισραήλ, τα χρονίζοντα προβλήματα ασφάλειας στην Ανατολική Μεσόγειο παρέμειναν άλυτα. Οι εξεγέρσεις του 2011 εξελίχθηκαν σε εμφύλιο πόλεμο στη Λιβύη και τη Συρία αποσταθεροποιώντας την περιοχή. Την αποσταθεροποίηση επέτειναν και οι παρεμβάσεις της Τουρκίας υπέρ συγκεκριμένων φατριών στους δύο εμφύλιους πολέμους. Η μη λύση του Κυπριακού στο Κραν Μοντανά τον Αύγουστο του 2017 διατήρησε το πολιτικό ρίσκο για οποιαδήποτε μεγάλου βελτιωτικού επένδυση στην περιοχή. Το κόστος παραγωγής και μεταφοράς φυσικού αερίου μέσω του προτεινόμενου αγωγού φυσικού αερίου EastMed παρέμενε σε απαγορευτικά για τα δεδομένα της ευρωπαϊκής αγοράς φυσικού αερίου επίπεδα. Η πανδημία συνέβαλε στην έτι περαιτέρω μείωση των διεθνών τιμών φυσικού αερίου, η οποία οδήγησε όλες τις μεγάλες εταιρείες φυσικού αερίου να αναστείλουν τα ερευνητικά και εξορυκτικά τους προγράμματα.

Επιπλέον, η ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας (European Green Deal) αλλάζει άρδην τη συζήτηση για την αξιοποίηση πλουτοπαραγωγικών πόρων με αρνητικό κλιματικό αποτύπωμα. Καθώς η Ευρωπαϊκή Ενωση δεσμεύεται να γίνει κλιματικώς ουδέτερη μέχρι το 2050, η εκπομπή διοξειδίου του άνθρακα πρέπει να προσδιοριστεί δραστικώς, καθώς και η καύση παντός είδους υδρογονανθράκων, συμπεριλαμβανομένου και του φυσικού αερίου. Τούτο σημαίνει μεν ότι η Ευρωπαϊκή Ενωση δεν θα προτίθεται πλέον να χρηματοδοτήσει μεγάλες επενδύσεις εξορύξεως και μεταφοράς υδρογονανθράκων. Από την άλλη όμως αναδεικνύει μια νέα μεγάλη ευκαιρία για την οικονομική συνεργασία στη Μεσόγειο: την ανάπτυξη υποδομών παραγωγής, αποθήκευσης και μεταφοράς ανανεώσιμων μορφών ενέργειας προς όλη την Ευρώπη.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Μεσογείου στην παραγωγή ηλιακής και αιολικής ενέργειας είναι προφανή. Ελλείπουν προς το παρόν όμως οι κατάλληλες υποδομές, το ρυθμιστικό πλαίσιο, αλλά και τα κεφάλαια για την ανάπτυξη των αναγκαίων υποδομών. Εκεί θα μπορούσε να αποδειχθεί καίριας σημασίας η συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ενωσης μέσω της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Μόλις αυτή την εβδομάδα η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανακοίνωσε το πακέτο ρυθμιστικών εισηγήσεων, ούτως ώστε να γίνει η Ευρωπαϊκή Ενωση κλιματικώς ουδέτερη μέχρι το 2050. Αυτές οι ρυθμίσεις αγγίζουν όλους τους σημαντικούς τομείς της οικονομίας και της κοινωνίας, την ποιότητα ζωής του κάθε ευρωπαίου πολίτη, από την εργασία, στην υγεία, την κινητικότητα και το περιβάλλον. Η Ευρωπαϊκή Ενωση είναι ο πρώτος πολιτικός θεσμός που προσδιορίζει με στρατηγικούς όρους τη διαπίστωση ότι «η φύση είναι σύμμαχος στη μάχη ενάντια στην κλιματική αλλαγή». Ετσι η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία όχι μόνον πρωτοπορεί σε παγκόσμιο επίπεδο για τους στόχους που θέτει, αλλά και τολμά να προσδιορίσει τους κανόνες που θα διέπουν τη διακυβέρνηση παραγωγής και κεφαλαίου. Δηλαδή όλα τα κράτη που συναλλάσσονται με την Ευρωπαϊκή Ενωση αλλά και οι ιδιώτες που επιχειρούν εντός της ευρωπαϊκής επικράτειας θα πρέπει να τηρούν αυτούς τους πράσινους κανόνες.

Υπό τις συνθήκες αυτές, η Μεσόγειος αποκτά ιδιαίτερη αξία. Οι φυσικοί της πόροι είναι κλειδί για να πετύχει η Ευρώπη τους στόχους της. Ομως για να τους αξιοποιήσει απαιτείται ένα θεσμικό πλαίσιο δίκαιο προς όλα τα κράτη και τους πολίτες της περιοχής, το οποίο και ενθαρρύνει τις κυβερνήσεις κρατών όπως η Αλγερία, η Λιβύη και η Τυνησία να προετοιμαστούν για την απεξάρτηση των οικονομιών τους από τον άνθρακα. Αυτό θα πρέπει να γίνει με κατάλληλα μέτρα, τεχνογνωσία και προγραμματισμό για την αποφυγή νέας πολιτικής αστάθειας. Η Ευρωπαϊκή Ενωση και τα κράτη της Μεσογείου που δεν είναι μέλη της έχουν την ευκαιρία να επαναπροσδιορίσουν τις σχέσεις τους και να μεταρρυθμίσουν τις οικονομίες τους μέσω συνεργειών και συνεργασιών.

Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία είναι καταλυτική ιδιαιτέρως για την Ανατολική Μεσόγειο. Το οικονομικό της όραμα μπορεί να υλοποιηθεί μόνο με την προαγωγή συνεργειών, αλυσίδων παραγωγής και εμπορίου. Στην εξωτερική πολιτική και ασφάλεια εισχωρεί οριζόντια η σημασία της διασυνδεσιμότητας και το πολιτικό ρίσκο στο κεφάλαιο επένδυσης, είτε θεσμικό είτε ιδιωτικό. Καμία χώρα δεν μπορεί να τα καταφέρει μόνη της, χωρίς να παράγει, αποθηκεύει και εξάγει πράσινη ενέργεια, να εμπορεύεται άνθρακα, χωρίς να είναι μέρος ενός νέου μοντέλου υποδομών, τεχνογνωσίας, τεχνολογίας και διακυβέρνησης. Τα μοντέλα των οικονομιών της περιοχής πρέπει όχι μόνο να αναμορφωθούν, αλλά να καταστούν και ανταγωνιστικά υπό τους όρους της Ευρωπαϊκής Πράσινης Συμφωνίας. Ολα τα κράτη της Ανατολικής Μεσογείου, μέλη και μη της Ευρωπαϊκής Ενωσης, οφείλουν να αντιληφθούν ότι στην παρούσα ιστορική συγκυρία απαιτείται στιβαρή πολιτική απάντηση στην κλιματική αλλαγή για να παραμείνει ο πλανήτης μας βιώσιμος. Η Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία αναδεικνύεται ως μια νέα ιστορική ευκαιρία συνεργασίας για μια περιοχή με πολλά περιφερειακά προβλήματα αλλά και μεγάλες, ανεξερεύνητες δυνατότητες.

Η Κλεοπάτρα Κιττή είναι ιδρύτρια της Πρωτοβουλίας Ανάπτυξης για τη Μεσόγειο (Mediterranean Growth Initiative) και ειδική σύμβουλος του Προγράμματος Μεσογείου στο Ελληνικό Ιδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ). Ο Ιωάννης Ν. Γρηγοριάδης είναι αναπληρωτής καθηγητής του Τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης του Πανεπιστημίου Μπίλκεντ και επικεφαλής του Προγράμματος Τουρκίας του ΕΛΙΑΜΕΠ.

ΤΟΥ **ΚΩΣΤΑ ΣΚΛΑΒΕΝΙΤΗ**